

Antwoordtabel op de reacties op de Ontwerp Strategie Vitale Veenweiden, 5 april 2023
Bijlage bij Antwoordbrief aan de partners (PZH-2023-830473408, DOS-2019-0005347

Afzender	Reactie	Antwoord van de provincie of verwijzing naar de antwoordbrief
Alphen a/d Rijn / Veenweiden Noord	<p>De betrokken gemeenten onderschrijven de opgave vanuit het NPLG. Vanuit hun betrokkenheid en hun verantwoordelijkheid voor het landelijk gebied en de agrarische sector, is er voldoende draagvlak voor deelname aan de gebiedsprocessen. De mate waarin gemeenten betrokken willen zijn bij het gebiedsproces verschilt per gemeente. Bepalend hiervoor is met name de omvang van de agrarische sector in de gemeente, waarbij ook meespeelt de capaciteit van de bestuurlijke en ambtelijke organisatie. Vanuit de gemeente Alphen aan den Rijn is wethouder Breeuwsma voorgedragen als bestuurlijk voorzitter van Veenweiden Noord.</p> <p>Namens de betrokken wethouder uit de regio zijn wij van mening dat de inhoud van deze brief goede handvatten biedt om nadere afspraken te maken over de invulling van het gebiedsproces.</p> <p>Van belang is dat het gebiedsproces voor Veenweiden Noord zorgvuldig wordt doorlopen en vlot van start gaat. Vanuit dit perspectief zijn door de aanwezige gemeenten een aantal voorwaarden benoemd. Graag breng ik deze bij u onder de aandacht.</p>	Wij lezen in deze passage een positieve grondhouding om bij het ZHPLG betrokken te zijn. Wij waarderen uw constructieve reactie
Alphen a/d Rijn / Veenweiden Noord	Voor bestuurlijke deelname aan het gebiedsproces is het rand voorwaardelijk dat de vrijkomende stikstofruimte in onze regio allereerst wordt aangewend om een oplossing te bieden voor PAS melders en 'interimmers'	Zie paragraaf 'PAS-melders en interimers'
Alphen a/d Rijn / Veenweiden Noord	Ook wordt een goede en voldoende bemensing van het gebiedsproces als voorwaarde beschouwd, zowel op gemeentelijk als gebiedsniveau. Dit daar de ambtelijke capaciteit bij de deelnemende partijen niet toereikend is voor de opgave. Om uitvoering te geven aan het proces en daadwerkelijk tot realisatie van de plannen te komen, wordt een extra additionele inzet van 7 fte voorzien die niet is op	Zie paragraaf 'ambtelijke capaciteit'. De provincie stelt de benodigde capaciteit beschikbaar voor het organiseren van gebiedsprocessen in de deelgebieden. Daarnaast stelt

	<p>te vangen uit de formatie van de betrokken partijen. De bekostiging van deze inzet moeten plaats vinden vanuit de middelen vanuit het NPLG. Vanuit de betrokken partijen is hiertoe een aanvraag in voorbereiding.</p>	<p>de provincie capaciteit beschikbaar voor de inbreng van kennis en beleid in de gebiedsprocessen. Het organiseren van de eigen gemeentelijke inzet op het landelijk gebied zien wij als vraagstuk voor de gemeenten zelf.</p>
<p>Alphen a/d Rijn / Veenweiden Noord</p>	<p>De door u voorgestelde gebiedsbegrenzing van Veenweiden Noord biedt goede perspectieven voor bestuurlijke samenwerking. Wei wordt vanuit praktische overwegingen voorgesteld om deze op een aantal punten te herzien in een deel dat logischerwijze meer bij Veenweiden Noord past</p> <p>Het oostelijk deel van gemeente Teylingen bevat veenweiden, met bijbehorende problematiek en grondgebruik.</p> <p>Het oostelijk deel van Leidschendam-Voorburg past beter bij Veenweiden Noord</p> <p>Het oostelijk deel van Alphen aan den Rijn past beter bij Veenweiden Noord dan bij Boskoop</p> <p>Het deel ten zuiden van de Oude Rijn past beter bij Veenweiden Noord dan bij de gebiedsgerichte aanpak Nieuwkoopse Plassen.</p> <p>En in een deel dat beter bij een ander gebiedsproces past: Nieuwkoop heeft aangegeven haar gehele beheergebied onder te willen brengen in de al bestaande gebiedsgerichte aanpak Nieuwkoopse Plassen.</p> <p>Nog te onderzoeken is op welke manier, gemeente Zoetermeer, gemeente Leiden, het hoogheemraadschap van Rijnland, de LTO en andere gebiedspartijen willen deelnemen aan dit gebiedsproces.</p>	<p>Zie paragraaf 'begrenzing kern- en deelgebieden'. Inmiddels wordt in Veenweiden Noord gewerkt met de door u voorgestelde aanpassingen in de gebiedsindeling. Het blijft een aandachtspunt om de samenhang te bewaken, zoals in Leidschendam-Voorburg of Teylingen.</p>
<p>Hollands Particulier Grondbezit</p>	<p>Het landelijk gebied is onderhevig aan een enorme verbouwing. Het Hollands Particulier Grondbezit (HPG) pakt graag de handschoen op om met haar leden in het Veenweidegebied aan de slag te gaan. Alleen op die manier krijgen we voortgang in het bieden van toekomstperspectief. Daar creëert de Strategie Vitale Veenweiden een goede basis voor.</p>	<p>Wij lezen in deze passage een positieve grondhouding om bij het ZHPLG betrokken te zijn. Wij waarderen uw constructieve reactie</p>

	<p>De leden van HPG voelen zich vanuit het particulier eigendom met de grond en de streek verbonden. Daardoor geven zij vanuit die achtergrond nadrukkelijk vorm aan het landschap zoals wij deze nu kennen. Daarnaast zijn zij maatschappelijk verantwoordelijkheid voor een duurzame economische ontwikkeling en de kwaliteit van het buitengebied.</p> <p>Dit alles vraagt om een verantwoord beheer van grond dat gebaseerd is op de lange termijn, over generaties heen, met goed rentmeesterschap in zowel ecologisch, cultureel, maatschappelijk als economisch opzicht. Grondgebonden is daarbij voor ons een sleutel tot grotere duurzaamheid binnen de veenweidegebieden van Zuid-Holland.</p> <p>[...]</p> <p>Ook in het kader van het NPLG willen wij met onze leden aan de slag voor de toekomstbestendige ontwikkeling van functies in het landelijk gebied. De kracht van het landelijk gebied willen we versterken en eigenaarschap in de streek stimuleren. Daarmee dragen we op korte termijn bij aan de noodzakelijke emissiereducties zoals deze verwoord worden in de gebiedsopgaven.</p>	
Hollands Particulier Grondbezit	<p>Het is daarnaast essentieel om aan de voorkant helderheid te verschaffen op welke wijze met beheerskosten, vermogensschade en functieverandering van de grond wordt omgegaan.</p> <p>[...]</p> <p>Kennisdeling en samenwerking met andere gebiedspartners zoals waterschappen, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten of LTO en haar leden mogen bij dit proces uiteraard niet ontbreken. Door een gebied als een ruimtelijke en economische eenheid te benaderen, kunnen diverse onderdelen elkaar juist gaan versterken.</p>	Zie paragraaf 'Uitvoering, borging, instrumenten en financiën' en 'Positie van de landbouw'. De onderwerpen die u noemt blijven in het vervolgproces op de agenda staan.
Kaag en Braassem	<p>Zoals in heel Nederland is ook in onze gemeente onrust ontstaan over de startnotitie Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG). De emissiereductie-doelen voor stikstof en de doelen voor de Kaderrichtlijn Water kunnen grote gevolgen hebben voor de agrarische sector in Kaag en Braassem. De raad ziet de landbouw als onlosmakelijk onderdeel van het landelijk gebied met voedselvoorziening en beheer als belangrijke taken. Welke oplossing ook wordt gekozen, wij ondersteunen onze ondernemers en willen samen op zoek naar haalbare en gedragen scenario's voor de toekomst.</p>	Zie paragraaf 'Positie van de landbouw'. Wij zien met u dat het NPLG grote impact kan hebben voor de agrarische sector. En wij onderschrijven de maatschappelijke waarde van de agrarische sector. Wij willen graag samen met de agrarische

		<p>sector op zoek naar een vitale toekomst voor bedrijven, voor de sector en voor het landelijk gebied. Tegelijkertijd zien wij ook dat niet alles op elke plek kan. Dit zal wellicht pijnlijke bestuurlijke keuzes vragen.</p> <p>De Strategie Vitale Veenweiden is geschreven in de context van het Klimaatakkoord en het NPLG. De opzet van de Strategie sluit aan bij de opgaven klimaat, natuur en water van het NPLG. In het stuk komen landbouw en landgebruik aan bod, bijvoorbeeld in de opzet van hoofdstuk 3 en de bijbehorende afbeelding, maar nadrukkelijk ook in de hoofdstukken 1 en 5. De Strategie is het vertrekpunt voor het vervolg van onze samenwerking.</p>
Kaag en Braassem	<p>De provincie is verantwoordelijk voor het proces en de opgaven die uit de gebiedsstrategie Vitale Veenweiden voortkomen. Wij zien dat de doelen nog nader uitgewerkt moeten worden. Ook voor de gemeente Kaag en Braassem zijn de opgaven nog niet duidelijk. Daarom kunnen wij ons, op voorhand, niet committeren aan de gebiedsstrategie en de opgaven voor Kaag en Braassem.</p> <p>Onze rol in de gebiedsstrategie is actief gebiedskennis aanleveren zodat wij de belangen van onze ondernemers behartigen. We zoeken daarin naar welwillenden die bereid zijn gezamenlijk resultaten te boeken en van elkaar te leren.</p>	<p>Zie paragraaf 'Duidelijkheid over governance, rollen en deelnemende partijen'. Wij nemen kennis van uw positie. Wij zijn met u eens dat op dit moment nog niet alles duidelijk is. De globale richting is echter wel helder, en wij proberen duidelijkheid te verschaffen over het proces. Wij zijn van mening dat we wel aan de slag kunnen met de samenwerking. Daarbij zijn we in deze fase nog</p>

		behoedzaam met het nemen van grote stappen. Wij lezen in uw reactie ook een positieve grondhouding om bij het ZHPLG betrokken te zijn. Door concreet aan de slag te gaan met de opgaven, mogelijke maatregelen en scenario's krijgen we met elkaar scherper voor welke dilemma's en keuzes we staan. Dan wordt ook concreter welk commitment het ZHPLG vraagt van de partijen.
Kaag en Braassem	Voor bestuurlijke deelname aan het gebiedsproces is het een voorwaarde dat de vrijkomende stikstofruimte in onze regio allereerst wordt aangewend om een oplossing te bieden voor PAS-melders.	Zie paragraaf 'PAS-melders en interimmers'
Kaag en Braassem	<p>We vragen u om gezamenlijk te zorgen voor een realistisch en eerlijk perspectief voor de landbouw in Kaag en Braassem op basis van feiten en haalbare scenario's. Wij willen voornamelijk inzetten op innovatieve maatregelen. Tot slot is het belangrijk in beeld te brengen wat de scenario's betekenen voor het verdienmodel van de ondernemer.</p> <p>Wij vragen inzicht in de daadwerkelijke stikstofuitstoot van alle industriële en agrarische bedrijven in Kaag en Braassem (zowel in gebieden met veenweiden als in droogmakerijen). Met dit overzicht kan een integrale aanpak worden gestart waarbij alle sectoren worden betrokken, niet alleen de agrariërs</p> <p>Voor het draagvlak in het uitvoeren van de beoogde maatregelen vinden wij het belangrijk met de agrarische ondernemers in gesprek te gaan en hun waardevolle input mee te nemen voor hierover advies wordt gegeven.</p>	Zie paragraaf 'Positie van de landbouw' Wij onderschrijven uw aandachtspunten. We nemen de agrarische sector goed mee in onze aanpak.
Kaag en Braassem	Het gebiedsproces vraagt om goede en voldoende bemensing en middelen. Momenteel is de ambtelijke organisatie hier niet voldoende op ingericht. Daarom vragen wij extra middelen om uitvoering te geven aan het proces en daadwerkelijk tot realisatie van de plannen te komen.	Zie paragraaf 'ambtelijke capaciteit'. De provincie stelt de benodigde capaciteit beschikbaar voor het organiseren van gebiedsprocessen

		in de deelgebieden. Daarnaast stelt de provincie capaciteit beschikbaar voor de inbreng van kennis en beleid in de gebiedsprocessen. Het organiseren van de eigen gemeentelijke inzet op het landelijk gebied zien wij als vraagstuk voor de gemeenten zelf.
LTO Noord	Als bestuurlijk themahouder veenweiden van LTO Noord voel ik me in het algemeen geïnteresseerd met zoveel aandacht voor het onderwerp. Ik zie ook de verschillen in aanpak en ambitie in de soms zo verschillende gebieden. [...] Ook in 2023 biedt LTO Noord mij de ruimte om in dat proces te helpen daar waar nodig. En de nuance te brengen in al die brieven van departementen die al landen en nog zullen landen.	Wij lezen in deze passage een positieve grondhouding om bij het ZHPLG betrokken te zijn. Wij waarderen uw constructieve reactie
LTO Noord	Duidelijkheid bieden aan boeren die in de knel zitten rond vergunningen zal ongetwijfeld helpen.	Zie paragraaf 'PAS-melders en interimers'
LTO Noord	Met de komst van PPLG zal een en ander integraler gaan en moeten gaan. Mijn zorg blijft intact om rond 2026 voldoende maatregelen in de regio te hebben om daar de beste practice uit te kiezen voor de grote uitrol op het gebied van afremmen bodemdaling en reduceren van CO2. Om zodoende in 2030 het afgesproken klimaatdoel te halen. En ook ruimte in tijd bieden om ervaringen te monitoren op voldoende plaatsen in plaats van in brieven maatgevende grondwater en oppervlaktepeilen op te nemen.	Zie paragraaf 'Bodemdaling vraagt brede blik'. Het is inderdaad van belang om een goede balans te vinden tussen effectiviteit op specifieke doelen en een integrale benadering. Daarnaast is uiteraard van belang om voldoende inzicht te hebben in de effectiviteit van maatregelen alvorens deze te realiseren.

<p>Landschapstafel Bijzonder Provinciaal Landschap Midden- Delfland</p>	<p>De Strategie Vitale Veenweiden Zuid-Holland is niet met de gemeenten voor het Bijzonder provinciaal landschap Midden-Delfland (BPL-MD) opgesteld. In de aanloop heeft de focus gelegen op de gemeenten van de prioritaire gebieden Alblasserwaard, Krimpenerwaard en de omgeving van de Nieuwkoopse Plassen. Dat neemt niet weg dat we graag kennis nemen van de strategie en beschreven samenwerking en dit willen benutten bij ons eigen (geïntegreerde) proces.</p> <p>[...]</p> <p>Met de onlangs besproken eerste versie van ons Uitvoeringsprogramma BPL-MD, de rijke ervaring van onze partners met water, natuur en (kringloop)landbouw en de solide samenwerking met melkveehouders in dit gebied verwachten we een goede basis te hebben om als gebied bij te kunnen dragen aan de doelstellingen van het ZH-PLG en het NPLG.</p> <p>Zoals bekend en besproken werken we al nauw samen met de provincie voor de opgaven in het BPL-MD en de opgaven NPLG worden in dat traject integraal meegenomen. Met het gezamenlijk op te stellen deelgebiedsplan Midden-Delfland, tevens onderdeel van het uitvoeringsprogramma BPL-MIDDEN DELFLAND, streven we er naar de gevraagde input te leveren voor de eerste en opvolgende versies van het op te stellen Provinciaal Programma Landelijk Gebied (ZH-PLG).</p>	<p>Wij waarderen uw constructieve reactie en de stappen die u reeds gezet heeft met de partijen in Midden Delfland</p>
<p>Landschapstafel Bijzonder Provinciaal Landschap Midden- Delfland</p>	<p>Wat betreft de gebiedsafbakening is het voor ons werkbaar als voor het deelgebied de begrenzing van het – door u vastgestelde – Bijzonder Provinciaal Landschap Midden-Delfland wordt aangehouden. Dit sluit immers aan bij de gebiedsvisie, het uitvoeringsprogramma en de governance (de landschapstafel).</p> <p>Dat dit deelgebied weer onderdeel uitmaakt van het grotere kerngebied Veenweiden is voor ons minder relevant, maar we begrijpen de keuze gelet op de bodemkenmerken en de problematiek die daarmee samenhangt.</p> <p>Aan de andere kant hangt de problematiek van de waterkwaliteit in dit gebied nauw samen met de glastuinbouw, die onder de aangrenzende gebieden ‘Kust en Duingebied’ en ‘Oostland’ vallen.</p>	<p>Zie paragraaf ‘begrenzing kern- en deelgebieden’. Het is van belang om goed oog te houden voor de samenhang over de gebiedsgrenzen heen.</p>

	Coördinatie en afstemmen van de aanpak over de grenzen van de gebieden heen is dus zeer gewenst. Dat is in de laatste Regiegroep Veenweiden van 1 februari nog expliciet benoemd door het Hoogheemraadschap van Delfland en de gemeente Pijnacker-Nootdorp. We hebben de toezegging gekregen dat we daar pragmatisch mee om gaan.	
Landschapstafel Bijzonder Provinciaal Landschap Midden- Delfland	Over de recente aanwijzing van het hele waterschap gebied van Delfland door de minister van LNV als met 'nutriënten verontreinigd gebied' en de gevolgen voor de landbouw in Midden-Delfland op korte termijn hebben we uitgebreid contact gehad. Na overleg met de (kringloop)boeren van Midden-Delfland hebben we besloten een gezamenlijke brief te sturen. Voor ons een goed voorbeeld van onze samenwerking.	Wij zijn ook tevreden over de manier waarop we hebben samengewerkt op dit dossier
Landschapstafel Bijzonder Provinciaal Landschap Midden- Delfland	Naast de inhoudelijke doelen vragen we in het bijzonder aandacht voor de aanpak van de problematiek van de PAS-melders en interimers in dit gebied. Ook in dat dossier wordt intussen al nauw samengewerkt met de provincie om tot werkbare oplossingen te komen. We benadrukken dat dit een belangrijke randvoorwaarde is om de melkveehouders in het gebied te kunnen behouden voor het functioneren van dit bijzonder provinciale landschap.	Zie paragraaf 'PAS-melders en interimers'
Molenlanden	<p>1. Beloon inzet en commitment met ruimte voor initiatief De toon van zowel de strategie als het proces zijn nu algemeen. De raad is van mening dat processen van onderop en de energie vanuit het gebied beter gebruikt kunnen worden. Dat kan door gebieden, zoals de Alblasserwaard, die tonen zich te committeren aan de doelen en die daadkracht tonen meer ruimte te geven voor eigen initiatief. We zien in de definitieve versie graag opgenomen dat dergelijke gebieden om deze reden beloond worden. Die beloning zien we vooral in het geven van ruimte en vertrouwen en het meer afstand nemen van de provincie.</p> <p>2. Beleg rollen en verantwoordelijkheden zodanig dat dat leidt tot een betrouwbare en voorspelbare overheid. U beschrijft rollen en verantwoordelijkheden van de provincie. Die rollen zijn divers en kunnen heel gemakkelijk tot verwarring leiden. U noemt als rollen kadersteller, regievoerder, partner, beslisser en ondersteuner. De gemeenteraad constateert in de</p>	Zie paragraaf 'Duidelijkheid over governance, rollen en deelnemende partijen'. In verschillende reacties is aandacht gevraagd voor de verschillende rollen van de provincie. In sommige reacties wordt gevraagd om meer autonomie voor deelgebieden, in andere reacties wordt juist het eigenaarschap van de provincie benadrukt. Er kan sprake zijn van verschillen in governance tussen deelgebieden, maar wij willen benadrukken dat we nu nog niet volledig kunnen overzien wat dit

	<p>Alblasserwaard dat het vertrouwen vanuit de sector in de lokale overheid groot is. Dat is nog niet het geval voor de provinciale overheid. Als de provincie de vijf genoemde rollen afwisselend invult, is het risico groot dat de provincie als niet consistent en onvoorspelbaar ervaren wordt. Aanvullend op dit punt pleit de raad er daarom voor om als provincie de rol van kaderstelling en besluitvorming binnen die kaders bij zichzelf te houden en voor de overige rollen de lokale regiegroep vitale veenweiden te mandateren en toe te rusten. De raad pleit daarvoor omdat de provincie al deel uitmaakt van die regiegroep én omdat op die manier de regie, het partnerschap én de ondersteuning helder en op een plek zijn samengebracht. De regiegroep vitale veenweiden heeft al getoond deze verantwoordelijkheid aan te kunnen. In dat kader pleiten we er ook voor om de door de provincie benoemde gebiedscoördinator primair onder de lokale regiegroep vitale veenweiden te laten functioneren.</p>	<p>proces in de toekomst vraagt van de verschillende partijen, dus dat we goed met elkaar in contact moeten blijven.</p>
Molenlanden	<p>3. Toon in de realisatie van opgaven als overheden en semi-publieke grondeigenaren schouder aan schouder te staan met de landbouwsector.</p> <p>In het NPLG en dus in de Strategie Veenweiden vormen groen-blauwe dooradering en extra bebossing onderdelen van de opgaven. De tekst suggereert nu dat dat geheel uit de landbouwsector moet komen. Tegelijkertijd constateert de raad dat het rijk (Staatsbosbeheer), provincie, het waterschap en de gemeente eigen grond, groen en water in bezit en / of beheer hebben. Daarnaast is veel natuur al in bezit van semi publieke natuurorganisaties. De raad pleit ervoor om dit publieke eigendom en beheer maximaal in te zetten in de strategie. Op die wijze bereiken we het volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> a. De druk op landbouwgrond wordt minder en dus de kans dat we er in slagen om een vitale landbouw te behouden is groter b. Rijk, Provincie, waterschap, maatschappelijke (natuur)organisaties en gemeente tonen schouder aan schouder te staan met de landbouw om zo de opgaven te realiseren. De raad vraagt de provincie dit op te nemen in de strategie en op dat punt in overleg te treden met rijk, provinciale instanties, waterschappen en gemeenten om meekoppelkansen maximaal te verzilveren. <p>4. Verdeel de inspanningen over de verschillende stakeholders</p>	<p>Zie paragraaf 'Positie van de landbouw'. Wij zijn met u eens dat de voor het NPLG benodigde inspanningen niet alleen bij de agrarische sector kunnen worden neergelegd, en dat andere partijen ook een bijdrage moeten kunnen leveren.</p>

	<p>Het valt de raad op dat in de basis veel van de opgaven in termen van aanpassing van de landbouw beschreven wordt. Vanuit de Alblasserwaard zien we ook kansen voor aanpassing van natuurbeheer voor het herstellen van natuur (b.v. tegengaan van overlast door ganzen). Daarnaast zien we kansen voor landbouwvriendelijk natuurbeheer. De raad ziet ruimte om in de strategie meer ruimte in te richten voor de rol en de verantwoordelijkheid van natuurbeheerders in het realiseren van de opgaven.</p>	
Molenlanden	<p>5. Breng in het adaptieve proces als ijkpunt en natuurherstel en behoud van vitale landbouw als evenwaardig in.</p> <p>De raad waardeert uw inzet om een adaptief proces in te gaan. Veel is immers onzeker en veel moet gaandeweg beoordeeld worden op werking en effect. Het risico van een adaptief proces is dat het proces goed gaat, maar dat we aan het eind met elkaar constateren dat het resultaat van het proces niet is wat we met elkaar beoogden. In de strategie van vitale veenweiden beogen we én het behalen van doelen én het behoud van een vitale volhoudbare landbouw. De raad vindt het belangrijk dat in de keuzes, die we met elkaar nemen, steeds parallel toetsen aan:</p> <p>a. Draagt de keuze bij aan het realiseren van de opgaven waaronder herstel van de natuur en de klimaatopgaven én</p> <p>b. Draagt de keuze bij aan de realisatie van een vitale / volhoudbare landbouw.</p> <p>Door dit op te nemen in de strategie kunnen we in het adaptieve proces sturen beide doelen en leidt het proces ook tot een resultaat dat we aan de voorkant beogen.</p>	<p>Zie paragraaf 'Duidelijkheid over vraagstelling voor resultaat 1 juli'</p> <p>Naast het realiseren van NPLG-doelen is de vitaliteit van het landelijk gebied inderdaad van groot belang, en daarmee van een vitaal grondgebruik en een vitale agrarische sector. Gezien de belangen en opgaven kunnen wij ons wel voorstellen dat vitale landbouw niet per se overal het behoud van de huidige vorm van landbouw impliceert.</p>
Molenlanden	<p>6. Organiseer een punt waar kennis samenkomt en borg aan de voorkant de meting van houdbare resultaten</p> <p>Het samenbrengen en gebruiken van kennis vanuit het gebied én het juridisch borgen van de resultaten die we met elkaar behalen is van belang voor het daadwerkelijk realiseren van het gebiedsplan. Met name het punt van borging van resultaten komt naar de mening van de raad nog onvoldoende uit de verf, waardoor het onzeker is of en zo ja hoe de enorme inzet vanuit de Alblasserwaard ook daadwerkelijk leidt tot realiseren van de strategie. De raad pleit voor een robuuste uitwerking van deze borging in de definitieve strategie.</p>	<p>Zie paragraaf 'Uitvoering, borging, instrumenten en financiën'</p> <p>Kennis en borging zijn inderdaad belangrijke onderwerpen om ook in het vervolgproces aandacht te blijven geven.</p>

<p>Natuurmonumenten, Zuid-Hollands Landschap en Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland</p>	<p>In het streven naar een nieuwe balans tussen natuur, landbouw en samenleving zien wij in de plannen nog een te beperkte blik en veelal een korte termijn focus.</p> <p>De huidige complexe omstandigheden laten zien dat we met zijn allen in onderlinge verbondenheid één aarde delen en dat deze fysieke grenzen heeft. Rekening houdend met de natuur en deze grenzen als randvoorwaarde, zal een goede basiskwaliteit natuur (bodem- en water) als randvoorwaarde moeten gelden voor alle toekomstige economische ontwikkelingen en mogelijkheden in de veenweidegebieden.</p> <p>De emissies van de landbouw en de andere sectoren moeten overal omlaag. Als het niet voor stikstof is, dan wel voor de broeikasgassen: CO2, lachgas en methaan. De CO2-emissie op voor landbouw ontwaterde veengrond is enorm: een hectare ontwaterde veengrond stoot jaarlijks evenveel uit als 135.000 autokilometers. Dat betekent dat de voetafdruk van een liter melk afkomstig van deze veengrond even groot is als die van 2,4 liter benzine¹. Bovendien zal het oer-Hollandse veenlandschap helemaal verdwijnen als de bodemdaling nog langer voortzet. Hervernatting van veengronden is daarom de sleutel voor de toekomst. Dit vraagt om een paradigma-shift in de landbouw door andere vormen van productie te ontwikkelen, zoals lisdodde voor veevoer, veenmos voor kweekgrond en herontwikkeling van Nederlandse rietteelt. Water en bodem zijn sturend en maatgevend in wat er kan. Vandaag de dag kan een verdere vernatting tot 20 cm onder maaiveld niet bij voorbaat meer worden uitgesloten “omdat het niet in de huidige productiewijzen past”.</p> <p>Méér natuur wordt door sommigen nog steeds als bedreiging gezien, maar in het veenweidegebied kan meer natuur juist een belangrijk deel van de oplossing bieden, ook bedrijfseconomisch. Meer natuur houdt water vast, voorkomt CO2-uitstoot en verdroging, levert meer biodiversiteit op en maakt de veenweidegebieden nog aantrekkelijker voor recreatie. Wanneer boeren die hieraan meewerken een goede prijs ontvangen, wordt het ook bedrijfsmatig interessant. Ten opzichte van de ondergrens (NNN) kunnen we op deze manier de stap voorwaarts zetten richting herstel van de ambitie die eerder in de EHS zat. In Utrecht zit dit in de zogeheten groene contour.</p> <p>Om voor het vernatten van de gebieden de oplossing te beperken tot de aanpak van WIS is onwenselijk en onvoldoende. Het gaat uit van het behoud van de gangbare</p>	<p>Wij nemen kennis van uw standpunt. Zie paragraaf ‘Bodemdaling vraagt nieuwe accenten in het watersysteem’ U zet in uw reactie uw visie uiteen op verduurzaming van het veenweidegebied. Hierin zien wij het belang van een integrale benadering. We gaan hiermee aan de slag in het vervolgproces</p>
--	--	--

	<p>melkveehouderij, maar die is in de toekomst niet meer in dezelfde vorm en schaal houdbaar. Hier ligt het risico van desinvesteringen op de loer. Het grondwaterpeil voor grotere gebieden zal structureel omhoog moeten en er zal een sterkere koppeling gelegd moeten worden met natuur en innovatieve vormen van landbouw juist ook om duurzaam perspectief te houden voor de landbouw in veenweidegebied.</p> <p>Peilverhoging in een groter gebied en maatwerk via Valuta voor Veen met pompgestuurde waterinfiltratie of slootpeilverhoging zijn betere methoden om het grondwaterpeil op een vooraf afgesproken peil te houden. Dit geldt in zowel natte als droge periodes en met een hoog of laag slootwaterpeil.</p> <p>WIS hebben ook een negatieve invloed op de waterkwaliteit en de mogelijkheden voor doelrealisatie van KRW, ook reden om hier niet te afhankelijk van te willen zijn. Bij monitoring van WIS ligt nu de focus op de invloed op drooglegging, maar er moet ook heel goed worden gekeken naar de invloed van het water dat weer in de sloot komt op de waterkwaliteit, dat is nu echt nog onderbelicht, terwijl het wel op grote schaal wordt uitgerold. Zo is de 'pilot' in alleen al de Krimpenerwaard 1.500 ha!</p> <p>WIS heeft bovendien een negatief effect op het weidevogelbeheer bijvoorbeeld met betrekking tot uitgesteld maaien. Daarnaast kan via WIS ook de polder verder leeglopen dan gewenst, met meer CO2 uitstoot door veenoxidatie en bodemdaling.</p> <p>Oplossingen</p> <p>Op bladzijde 18 in de tabel met peilopzet wordt vernatting tot 20 cm onder maaiveld niet genoemd en doorgerekend, terwijl een verdergaande vernatting, tot 20 cm onder maaiveld, een grotere reductie van broeikasgassen oplevert.</p> <p>Het is belangrijk om dit niet bij voorbaat uit te sluiten en juist ook mee te nemen als model voor toekomstige landbouw. Dit vraagt om nieuwe teelten en een aanpassing van het huidige agrarische grondgebruik. En biedt ook kansen om te leren en experimenteren op een manier die past bij de boer en zijn landgebruik wat leidt tot diversifiëring op het bedrijf. Betaal boeren beter voor natuurbeheer. Remmen van bodemdaling is natuurlijk een goede eerste stap (mede omdat dit de uitstoot van</p>	
--	---	--

	<p>broeikasgassen beperkt) echter dit is nog steeds als lopen in de verkeerde richting, maar dan langzamer. We missen in de strategie een perspectief op meer structurele oplossingen, waarmee we wel de goede kant op gaan lopen op locaties: bodemstijging en actieve koolstofvastlegging. Deze ambitie moet ook echt een plek krijgen in de veenweidestrategie. Alleen remmen is simpelweg niet voldoende.</p> <p>Zo kan ook worden gedacht aan het mogelijk maken van nieuwe veengroei. Denk aan 'Omhoog met het Veen': veenmosontwikkeling waardoor de bodem op plekken stijgt, de sponswerking van het landschap pleksgewijs herstelt, actieve koolstofvastlegging plaatsvindt én de methaanemissie sterk wordt beperkt. Hier zijn in Noord-Holland goede ervaringen mee opgedaan in samenwerking met natuur- en landbouworganisaties. Sinds enkele jaren is er ook belangstelling voor Klei-in-Veen, waarbij een laagje klei op Veengrond wordt aangebracht. Eeuwenlang gebeurde dit al op natuurlijke wijze en dit heeft een positieve invloed op de vruchtbaarheid van de grond. Op natuurlijke wijze mengt het Klei zich met het Veen. De klei hecht zich zodanig aan het veen dat dit moeilijker oxideert. Ook wordt door de klei het veen iets vochtiger gehouden. Deze 2 processen verminderen de CO₂-emissie van het Veen, creëren van een verdienmodel voor de grondeigenaar en zorgen voor een verdere vernatting van het veenweidegebied. Dit moet verder onderzocht worden en waar dat mogelijk ook worden toegepast.</p> <p>[...]</p> <p>Laatste opsommingspunt op blz. 13: 'Specifiek voor veenweiden geldt dat vernatting van veen een mogelijk conflicterende maatregel is, als dat (tijdelijk) leidt tot verslechtering van de waterkwaliteit'. Dit hoeft geen conflicterende maatregel te zijn, maar vereist een beleidswijziging binnen de Waterschappen waarbij zij ertoe besluiten de EU-regelgeving minder 'eng' te interpreteren.</p> <p>Wij vinden het essentieel dat waterkwaliteit wordt meegenomen in de veenweidestrategie. Niet als sluitpost maar als startpunt (water en bodem sturend bij de aanpak van de opgaven).</p> <p>[...]</p> <p>Zoetwaterbeschikbaarheid (pagina 13)</p> <p>Ook hier is de focus gericht op kortere termijn. Hier zou moeten worden gekeken naar de oorsprong van het betrokken gebied. Zoutwaterschade is relatief: het Deltagebied is</p>	
--	---	--

	<p>oorspronkelijk zilt/ brak. In dat geval past de natuur zich op termijn hieraan aan. Verzilting is een proces wat op een gegeven moment niet meer tegen te houden is, dit biedt ook kansen voor een andere invulling van je landelijke gebied.</p> <p>Het gaat daarbij ook om de beschikbaarheid van schoon zoetwater. Het gebiedsvreemde water wat nu in tijden van droogte wordt ingelaten uit o.a. de boezem en grote rivieren is vervuild met PFAS stoffen. Deze niet of nauwelijks afbreekbare stoffen blijven zo achter in de polders, in de sloot, de bodem en het grondwater en bouwen door de jaren heen een achtergrondwaarde die je niet in een veenweide en voedselproductiegebied wil hebben. Daarom is de beschikbaarheid van gebiedseigen water en het langer vasthouden van gebiedseigen water zo belangrijk. Voor het waterkwaliteits- en kwantiteitsbeheer zullen betere afspraken moeten worden gemaakt met de waterschappen. Ook bij de vergunningverlening, toezicht en handhaving naar de industrie die PFAS- stoffen gebruikt zal het voorzorgsbeginsel beter moeten worden toegepast. Er ligt dus zowel een opgave binnen de veenweidegebieden als daarbuiten voor de provincie om een gezonde en veilige zoetwaterbeschikbaarheid voor de toekomst veilig te stellen.</p>	
Natuurmonumenten, Zuid-Hollands Landschap en Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland	<p>KRW doelen</p> <p>Op bladzijde 13 wordt gesproken over de tussentijdse evaluatie van de KRW. Dit is echter pas in 2024 voorzien en niet in 2023 zoals vermeld, hoewel dat beter zou zijn om eerder bij te sturen.</p>	<p>Wij hebben uw correctie verwerkt. NB: aangezien het een feitelijke correctie betreft is dit punt verwerkt in het document Strategie Vitale Veenweiden</p>
Natuurmonumenten, Zuid-Hollands Landschap en Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland	<p>Parallel aan de slag met methaan</p> <p>De focus op stikstof en CO2 gaat voorbij aan de aanpak van methaan, eveneens noodzakelijk en waarmee snellere resultaten te behalen zijn dan de reductie van CO2. We vragen u dit toe te voegen aan het plan. De provincie wil nu wachten op de taakstelling voor methaan die de rijksoverheid de provincie gaat opleggen. Wij pleiten voor een proactieve aanpak. Kennis opbouwen en scenario's ontwikkelen voor de reductie van methaan in de verschillende polders in het veenweidegebied. Met dit parallelle werkspoor winnen we tijd, maar met het uiteindelijk zo reduceren van</p>	<p>Methaan is inderdaad onderdeel van de scope van het NPLG. We gaan dit thema uitwerken in het vervolg.</p>

	methaan ook- een belangrijke bijdrage van de CO2-reductie voor de korte termijn, die zijn effect heeft op de totale opgave van het veenweidegebied	
Natuurmonumenten, Zuid-Hollands Landschap en Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland	Betere aansluiting op Aanvalsplan Grutto en Actieplan Boerenlandvogels. Tenslotte willen we benadrukken dat de koppeling met het aanvalsplan Grutto en de Uitvoeringsagenda van het Actieplan Boerenlandvogels onvoldoende naar voren komt. De huidige aanpak binnen het aanvalsplan Grutto, gekoppeld aan de mogelijkheden voor verdienmodellen in de Zuid-Hollandse veenweidegebieden, wordt zo een gemiste kans. Daarnaast zal vanuit de veenweidestrategie ook een bijdrage geleverd moeten worden aan natuurherstel en ontwikkeling en het verbeteren van habitat voor de boerenlandvogels in het veenweidegebied. Uitgangspunt van de veenweidestrategie moet een natuurinclusieve ontwikkeling zijn.	Het bewaken van de samenhang tussen NPLG-doelen voor natuur en deze beleidskaders is inderdaad een aandachtspunt
Natuurmonumenten, Zuid-Hollands Landschap en Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland	Ruimtelijke ontwikkelingen In de veenweidegebieden staan veel zaken met een ruimtelijke impact op de agenda. Bijvoorbeeld de Regionale Energiestrategie. Ook vanuit deze energiestrategie zullen veel ingrepen plaats gaan vinden in het veenweidegebied. Netverzwaring, aanleg hoofd en tussenstations, locatie voor de opwekking van wind- en zonne-energie. Belangrijk is dat beide strategieën integraal moeten worden benaderd en elkaar moeten versterken. Belangrijk is om hiermee rekening te houden in de veenweidestrategie en bij de uitvoering van alle plannen. Hoe gaan wij dit vanuit de veenweidestrategie borgen?	Zie paragraaf 'Begrenzing kern- en deelgebieden'. Het bewaken van de samenhang met andere dossiers is een belangrijk aandachtspunt
Natuurmonumenten, Zuid-Hollands Landschap en Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland	Uitvraag aan de gebieden Wij vragen u om de doelen voor klimaat, natuur, water en bodem vanuit PZH bij de uitvraag aan de (deel)gebieden helder en meetbaar te formuleren. Ook vragen wij u om duidelijk aan het gebied mee te geven dat deze doelen kaderstellend zijn zodat de gebiedspartners samen aan de slag kunnen met de uitwerking ervan.	Zie paragraaf 'Duidelijkheid over vraagstelling voor resultaat 1 juli'. Onze inzet is om zo duidelijk mogelijk te communiceren over hetgeen bekend is over de doelen
Natuurmonumenten, Zuid-Hollands Landschap en Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland	Het PPLG-proces is complex en intensief, zowel voor de provincie als de deelnemende betrokkenen. Wij merken vanuit de natuurorganisaties dat het lastig is om alle tafels te bemensen, mede omdat hiervoor geen betaalde uren zijn.	Zie paragraaf 'ambtelijke capaciteit'. Wij krijgen ook van andere partijen signalen over een vergoeding. Wij gaan daarmee aan de slag.

Natuurmonumenten, Zuid-Hollands Landschap en Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland	<p>Ook is het van groot belang om de rollen van de betrokkenen scherp te houden: zo heeft PZH veel verschillende petten op. We zien hier een mogelijk spanningsveld ontstaan tussen het bevoegd gezag en het rolvast uitvoeren van de regisseurs en gebiedspartnerrol. (Blz. 29)</p> <p>En hoe borgen we dat alle betrokkenen binnen het adaptieve en iteratieve karakter van het proces goed aangesloten blijven? En hoe kom je aan de verschillende tafels en op de verschillende niveaus tot voorbereidende besluitvorming? – consensus? Stemming? Besluit de provincie?</p>	Zie paragraaf ‘Duidelijkheid over governance, rollen en deelnemende partijen’. Er is sprake van meerdere rollen doordat de provincie zowel gebiedsautoriteit is als gebiedsgericht wil samenwerken met partners. We zullen inderdaad oog moeten houden voor onduidelijkheid die hierdoor kan ontstaan. Wij gaan met dit onderwerp aan de slag in het vervolgproces
Natuurmonumenten, Zuid-Hollands Landschap en Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland	En tenslotte vragen we u om aan te geven welke middelen en welk instrumentarium ingezet zal worden: geld, grondinstrument, ruimtelijke ordening, subsidieregelingen, landschapsgrond, overgangsgebieden	Zie paragraaf ‘Uitvoering, borging, instrumenten en financiën’. Het instrumentarium, zowel bestaand als te ontwikkelen, is een belangrijk agendapunt in het vervolgproces
Pijnacker-Nootdorp	Hoewel niet betrokken bij de opstelling van de provinciale strategie, onderschrijven wij de doelen en de opgaven uit dit document. Wij zijn bereid om een bijdrage te leveren aan de voorgestelde provinciale aanpak, ...	Wij lezen in deze passage een positieve grondhouding om bij het ZHPLG betrokken te zijn. Wij waarderen uw constructieve reactie
Pijnacker-Nootdorp	...maar plaatsen daar ook kanttekeningen bij. In uw brief geeft u aan dat de kaders vanuit het Rijk nog niet duidelijk zijn. Ook benoemt u dat de mijlpaal van medio 2023 een uitdaging is.	Zie paragraaf ‘Duidelijkheid over vraagstelling voor resultaat 1 juli’
Pijnacker-Nootdorp	Deze uitdaging geldt niet alleen voor de beperkte tijd, maar ook voor het regelen van de benodigde capaciteit. Wat voor ons een belangrijk knelpunt is. De krapte in capaciteit maakt het ook voor ons lastig om de juiste input te kunnen leveren. We zoeken in deze situatie een praktische manier van samenwerking met u, en andere partners in het landelijk gebied.	Zie paragraaf ‘ambtelijke capaciteit’. In het geval van Pijnacker-Nootdorp kunnen wij ons voorstellen dat u bestaande structuren zoveel mogelijk benut, zoals de

		Landschapstafel BPL Midden Delfland en de Greenport Oostland
Pijnacker-Nootdorp	Voor dit gebied bestaat, met de Landschapstafel BPL MD, al een goed functionerende structuur van samenwerking. Zowel overheden, als maatschappelijke organisaties zijn hierin vertegenwoordigd. Binnen deze samenwerking is al veel kennis beschikbaar door onder andere het programma Kringloopboeren, maar ook door de collaboratie met de agrariërs in de Zuidpolder van Delfgauw (realisatie weidevogelgebied). Vanuit de landschapstafel BPL MD is al gestart met een werkgroep om een gebiedsplan op te stellen, onder de regie van de provincie. Wij nemen deel aan deze werkgroep. Verder sluiten wij ons aan bij de gezamenlijke reactie van de landschapstafel BLP MD op de provinciale strategie [verwijzen naar datum: is nog niet verzonden, maar ze laten ons weten wanneer dit zal zijn].	Wij waarderen de samenwerking in Midden Delfland en de stappen die u reeds gezet heeft met de andere partijen. De provincie probeert daar ook onze bijdrage aan te leveren Zie paragraaf 'begrenzing kern- en deelgebieden'
Pijnacker-Nootdorp	De indeling van dit gebied komt grotendeels neer op de duurzame glastuinbouwgebieden in de gemeenten Pijnacker-Nootdorp en Lansingerland. Bij dit gebied is het lastiger om aan te haken bij een bestaande structuur. De onduidelijkheid van het Rijk maakt het ook moeilijk om het gesprek aan te gaan met partners in de glastuinbouw, zoals LTO-Glaskracht. Het komen tot een uitgewerkt gebiedsplan voor april lijkt ons niet haalbaar. Wij stellen daarom voor om samen met Lansingerland en het Hoogheemraadschap van Delfland een pragmatische aanpak af te spreken. Daarbij is het zoeken naar de balans tussen voldoen aan de vraag van het Rijk en de inrichting van een haalbaar proces. Wij denken daarbij aan een aanpak, waarin de provincie eerst generiek onderzoek doet naar de opgaven van alle glastuinbouwgebieden in de provincie. De te nemen maatregelen in deze gebieden zullen, naar verwachting, vergelijkbaar zijn. Via een generieke aanpak kan makkelijker aangehaakt worden bij partijen zoals de Greenport en Glastuinbouw Nederland. Ook bundelen we hiermee kennis, expertise en capaciteit, bijvoorbeeld uit het Westland. Vanuit deze generieke aanpak kan specifiek naar de situatie in Oostland gekeken worden. Daarnaast, stellen we voor het bestaande glastuinbouwoverleg Oostland te benutten om procesafspraken te maken. Naast Pijnacker-Nootdorp en Lansingerland nemen ook de provincie, Waddinxveen en Zuidplas deel aan dit overleg. Verder, is de problematiek van de waterkwaliteit een belangrijk thema, daarom is het Hoogheemraadschap van Delfland een noodzakelijke	Dank voor uw suggesties en uw uitnodiging. Wij zijn momenteel aan het verkennen hoe we de verschillende opgaven in de Greenport-gebieden zo goed mogelijk kunnen organiseren en aansluiten op bestaande samenwerkingsstructuren. Zie paragraaf 'begrenzing kern- en deelgebieden'

	samenwerkingspartij om afspraken mee te maken. Graag gaan we verder met u in gesprek over de aanpak in Oostland.	
Pijnacker-Nootdorp	Tot slot willen wij u vragen het concept Boeren voor Natuur een duidelijke plek te geven in het ZH-PLG. Boeren voor Natuur is een langjarige pilot in Pijnacker-Nootdorp en Delft, met ook pilots in Gelderland. Het is een vorm van natuurinclusieve landbouw die al meer dan tien jaar loopt en waardevolle input kan leveren voor de provinciale en landelijke aanpak in het landelijk gebied. De pilot ligt echter nu niet binnen één van de deelgebiedsplannen van de gekozen strategie. De provincie heeft op dit moment zelf de regie bij de pilot.	Bedankt voor uw suggestie. Er zijn in de provincie diverse pilots zoals Boeren voor Natuur. Wij willen de kennis die deze pilots opleveren inzetten in het vervolgproces
Schiedam	Standpunt De onderwerpen die relevant zijn voor Schiedam / Midden-Delfland in het kader van het NPLG, zijn niet nieuw. Het belang van een vitaal Midden-Delfland voor de stad Schiedam en de wijdere regio erkennen wij, en de diverse relevante thema's worden in de Landschapstafel Midden-Delfland reeds uitgebreid besproken. In zoverre is voldoende input voor handen voor het (deel)gebiedsplan. Inhoudelijk zal de reactie op uw vraag dan óók komen van de Landschapstafel Midden-Delfland. Deze inbreng zal met name bestaan uit het (concept) Uitvoeringsprogramma BPL Midden-Delfland, waar, zoals u bekend, momenteel aan wordt gewerkt door alle betrokken partijen.	Wij waarderen de samenwerking in Midden Delfland en de stappen die u reeds gezet heeft met de andere partijen. De provincie probeert daar ook onze bijdrage aan te leveren
Schiedam	Qua inhoudelijke reactie beperken wij ons hier ook toe, gelet op het efficiënt besteden van onze schaarse (ambtelijke) capaciteit. Wij gaan er daarbij van uit dat u in de uitwerking van uw vervolgaanpak ook aandacht besteedt aan de tijd en middelen die bij de door u bevraagde partijen beschikbaar moet worden gesteld voor het leveren van inbreng voor het gebiedsplan.	Zie paragraaf 'ambtelijke capaciteit' In het geval van Schiedam kunnen wij ons voorstellen dat u de bestaande structuur rond de Landschapstafel BPL Midden Delfland zoveel mogelijk benut
Schiedam	In algemene zin maken wij nog wel graag ons aanvullend standpunt ten aanzien van dit onderwerp aan u kenbaar. Het ontwerp procesvoorstel bevat geen inhoudelijke uitspraken. Ook is nog niet concreet geduid wat het gebiedsplan gaat bevatten, los van een globale inhoudsopgave. Het ontwerp van de strategie vormt een eerste aanzet naar het gebiedsplan, en is nog vooral beschrijvend. Het document gaat in op de doelen die u voor de veenweiden voor	Het NPLG en Vitale Veenweiden zijn gericht op het landelijk gebied. Hierbij is het van belang om oog te houden voor de samenhang met het stedelijk gebied, met andere thema's en lopende trajecten.

	<p>ogen hebt, geeft een duiding van de opgaven en benoemt mogelijke oplossingsrichtingen. Ook wordt kort ingegaan op reeds lopende gebiedsprocessen. De ontwerp-strategie is echter nog weinig concreet, en gaat ook niet specifiek in op Schiedam of op het lopende gebiedsproces Midden-Delfland (los van een enkele bijzin). Gelet op de fase waarin opstelling van het gebiedsplan zich bevindt, is dit wellicht begrijpelijk, maar het maakt echter ook dat wij ons niet op voorhand committeren aan de uitkomst van uw proces. Dit standpunt wordt mede ingegeven door twee specifieke aspecten, die wij navolgend nader duiden.</p> <p>Doorwerking en integrale benadering Wij vragen nadrukkelijk uw aandacht voor de verdere doorwerking van het gebiedsplan buiten het landelijk gebied.</p> <p>Een maatregel als de verhoging van het waterpeil in de veenweidepolders bijvoorbeeld, heeft impact op het watersysteem in de stad. Dit kan bodemdaling vertragen of tegengaan, wat ook positief is gelet op de funderingsproblematiek in het stedelijk gebied. Zo zijn er meerdere mogelijke ingrepen voor de veenweiden die, vanuit een andere context of met een ander doel, in ons gemeentelijk beleid zijn opgenomen of waar wij aan werken. Een integrale doorkijk op dergelijke thema's is daarom belangrijk, waarbij naast de veenweiden ook andere belangen in ogenschouw moeten worden genomen. Dit vooruitlopend op het eventueel bepalen van concrete maatregelen.</p> <p>Dit punt borduurt voort op de evaluatie die u in 2021 hebt uitgevoerd naar het functioneren van het Bijzonder Provinciaal Landschap Midden-Delfland. In reactie op die evaluatie is door de landschapstafel Midden-Delfland, namens de betrokken gemeenten, specifiek aandacht gevraagd voor de stedelijke context in relatie tot het buitengebied. In het in voorbereiding zijnde Uitvoeringsprogramma Midden-Delfland wordt dit ook opgepakt. Als voorbeeld wijzen wij op onderzoek naar de wijze waarop het beheer van groencorridors binnen het stedelijk gebied in relatie tot Midden-Delfland kan worden vormgegeven.</p>	<p>Zie paragraaf 'Bodemdaling vraagt nieuwe accenten in het watersysteem'</p> <p>Zie paragraaf 'begrenzing kern- en deelgebieden'</p>
--	--	---

	<p>In dit licht benoemen wij ook graag de momenteel in voorbereiding zijnde omgevingsvisie Schiedam. In onze omgevingsvisie kijken wij naar de samenhang tussen de diverse aspecten gerelateerd aan water, groen en milieu in relatie tot onze stad en regio. Begrijpelijkerwijs legt u voor dit moment de focus op agrarisch gebruik, natuur en recreatie in het landelijk gebied. Voor een stad als Schiedam is het buitengebied echter inherent onderdeel van de stedelijke structuur. Daarbij zijn ook processen relevant als de MIRT-verkenning Oude Lijn, de spoorverdubbeling Schiedam-Delft, de realisatie van een station Schiedam-Kethel, en andere ontwikkelingen in het stedelijk gebied dat grenst aan Midden-Delfland. De uitkomst van deze processen is nog niet bekend, maar zal wellicht ook doorwerken in het veenweidegebied.</p> <p>In onze eigen beleidscyclus zullen wij dan ook vanuit dat oogpunt de opgaven bezien, en te zijner tijd ook het gebiedsplan Vitale Veenweiden met die blik op haar merites beoordelen.</p>	
Schiedam	<p>Planning in relatie tot opgave</p> <p>Een ander aspect waarop wij graag wijzen, is de procesplanning in relatie tot de opgaven.</p> <p>Uw planning gaat uit van het opleveren van een eerste gebiedsplan Vitale Veenweiden aan het Rijk in juli 2023. Verder uitwerking vindt daarna nog plaats, en hiervoor bent u ook voornemens een uitvoeringsorganisatie op te richten. Het procesvoorstel beschrijft het iteratief proces dat u voor ogen hebt. Hierdoor zijn echter ook veel aspecten van de aanpak nu nog niet duidelijk of concreet.</p> <p>De planning is qua mogelijkheden voor afstemming en het innemen van een eventueel bestuurlijk standpunt krap. De vraag is dan ook in hoeverre het gebiedsplan antwoord gaat geven op de opgave waarvoor u als provincie, maar ook het Rijk, zich gesteld zien. Mogelijk ingrijpende (voorstellen tot) maatregelen voor de diverse relevante thema's zijn immers niet binnen enkele maanden in een integraal afgewogen en breed gedragen aanpak uit te werken. Ook uw college mag genoegzaam bekend worden verondersteld met actuele sentimenten ten aanzien van het landelijk gebied. Wij pleiten nadrukkelijk voor een zorgvuldig proces, waarbij in uw communicatie over de uitwerking van het</p>	<p>Zie paragraaf 'Duidelijkheid over vraagstelling voor resultaat 1 juli'. Inmiddels werken wij aan een gebiedsprogramma voor Zuid-Holland. Daarin is de stand van zaken in de verschillende deelgebieden meegenomen. Dit gebiedsprogramma beschouwen wij nadrukkelijk ook als stand van zaken, niet als definitief programma voor de komende jaren waarop geen aanpassing meer mogelijk is.</p>

	gebiedsplan Vitale Veenweiden, dit aspect naar onze mening expliciet naar voren mag komen.	
Vereniging van Zuid-Hollandse Waterschappen	<p>Wij onderschrijven de inhoudelijke richting die het kabinet over het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) heeft gekozen. Dat geldt uiteraard voor de doelstelling rond waterkwaliteit en zoetwaterbeschikbaarheid [...]</p> <p>Er zijn in 2021 maatregelenpakketten vastgesteld om in 2027 aan de doelen van de Kaderrichtlijn Water (KRW) te voldoen. De waterschappen leveren hun aandeel hiervoor en gaan ervan uit, dat andere partijen dat eveneens doen. Ook hebben de waterschappen als medeondertekenaar van het Klimaatakkoord zich achter de doelen voor CO₂ geschaard.</p> <p>Ook bij de overige doelstellingen (stikstof, natuur) hebben waterschappen belang en zijn we via het watersysteem betrokken bij verschillende analyses en maatregelen om daaraan bij te dragen. Vanuit onze deskundigheid, kennis, uitvoeringskracht en betrokkenheid blijven wij bijdragen aan de provinciale uitwerking van het NPLG in een ZH-PLG. Ook leveren we in de loop der tijd graag ideeën aan voor uitvoering van maatregelen en projecten in deelgebiedsplannen.</p>	Wij lezen in deze passage een positieve grondhouding om bij het ZHPLG betrokken te zijn. Wij waarderen uw constructieve reactie
Vereniging van Zuid-Hollandse Waterschappen	<p>Voor wat betreft de voorgestelde indeling in subgebieden heeft u eerder al een uitvraag gedaan voor de hele provincie. In grote lijnen zijn wij hiermee akkoord. Hieronder een aantal specifieke aandachtspunten vanuit verschillende waterschappen:</p> <p>In Zuid-Holland ligt het grootste glastuinbouwcomplex van ons land, voornamelijk verdeeld over <u>het gebied</u> Westland en in Oostland. De betreffende waterschappen zijn ongelukkig met de voorliggende gebiedsindeling. Het glastuinbouwcomplex is nu grotendeels geknipt tussen het deelgebied Kust & Duinen (Westland) en Vitale Veenweiden (Oostland). Wij verzoeken u voor het totale glastuinbouwgebied één aanpak en één pakket maatregelen op te stellen.</p> <p>Wat betreft de gebieden Veenweiden-Noord, Gouda e.o. en Oostland hebben we begrepen dat deze indeling nog niet in beton is gegoten en er wijzigingen komen. De gemeente Zuidplas heeft zich inmiddels opgeworpen als trekker voor Gouda e.o. (wordt:</p>	<p>Zie paragraaf 'begrenzing kern- en deelgebieden'</p> <p>Wij zijn momenteel aan het verkennen hoe we de verschillende opgaven in de Greenport-gebieden zo goed mogelijk kunnen organiseren en aansluiten op bestaande samenwerkingsstructuren.</p> <p>Wij herkennen uw opmerking over Veenweiden Noord, Gouda e.o., Oostland en Nieuwkoop, en bedanken u voor uw steun.</p>

	<p>Zuidplas e.o.); voor Oostland zien wij nog geen beweging. Voor dit gebied ligt mogelijk een andere indeling voor de hand. In beide gebieden spelen landbouwemissies (akkerbouw en glastuinbouw) die het behalen van de KRW-doelen in de weg kunnen staan.</p> <p>Voor de Alblasserwaard loopt een gebiedsproces, getrokken door de gemeente Molenlanden. In deze structuur willen we graag samen verder werken. Hiernaast willen we het gebiedsprogramma Alblasserwaard Vijfheerenlanden (A5H), onder de aandacht brengen. In dit programma werken we aan kadeversterkingen, herinrichting watersysteem, zoetwateraanvoer, biodiversiteit etc. In deze doelen zien we raakvlakken met de doelen uit het NPLG, die we actief willen inbrengen in de gebiedsprocessen/-programma.</p> <p>In het lopende gebiedsproces voor Nieuwkoop e.o. zien wij een goed voorbeeld van een proces waarin maximaal aansluiting wordt gezocht bij de NPLG-doelen en waarbij nu een fase van verdere concretisering naar deelgebieden en projecten aanbreekt. Wij wensen alle Zuid-Hollandse veengebieden een dergelijk proces toe.</p>	<p>In de Alblasserwaard zorgen wij voor een zo goed mogelijke afstemming tussen het ZHPLG-gebiedsproces en het gebiedsprogramma A5H.</p>
Vereniging van Zuid-Hollandse Waterschappen	<p><i>Rol voor de waterschappen</i></p> <p>Wij zien voor de waterschappen in principe een rol van samenwerkingspartner en geen trekkende of coördinerende rol. Gezien de brede belangenafweging die plaats moet vinden tot op perceelniveau vinden wij dat dit bij een provincie of gemeente past. Het gebiedsproces met de gemeente Molenlanden en Krimpenerwaard is hier een voorbeeld van. Er wordt in Zuid-Holland al gewerkt met de daar gevestigde agrariërs aan een transitie richting kringlooplandbouw, bijvoorbeeld in het gebied Midden-Delfland. Steeds meer agrariërs sluiten zich hierbij aan. Deze succesvolle aanpak kan als inspiratie gelden voor overige gebieden in Zuid-Holland (en daarbuiten).</p>	<p>Zie paragraaf 'Duidelijkheid over governance, rollen en deelnemende partijen'. Wij zien in uw opmerking een bevestiging van het belang van gebiedsgericht samenwerken.</p>
Vereniging van Zuid-Hollandse Waterschappen	<p><i>Planning</i></p> <p>Wij maken ons zorgen over de planning om in maart 2023 met een eerste opbrengst te komen voor alle veengebieden aangezien er in een aantal gebieden nog geen lopende gebiedsprocessen zijn en in de voorliggende stukken nog geen overzicht van de bestuurlijke en ambtelijke trekkers per gebied staat. Er worden vanuit de gebieden in maart 2023 adviezen verwacht, terwijl er nog veel uitgezocht moet worden en niet alle partijen bovendien op dezelfde lijn zitten. Provincies en waterschappen hebben in maart</p>	<p>Zie paragraaf 'Duidelijkheid over vraagstelling voor resultaat 1 juli'</p> <p>Inmiddels werken wij aan een gebiedsprogramma voor Zuid-Holland. Daarin is de stand van zaken in de verschillende deelgebieden meegenomen. Dit gebiedsprogramma</p>

	<p>2023 verkiezingen, die gepaard gaan met bestuurswisselingen. Er is behoefte aan overleg, waarbij de eerste vraag moet zijn wat wel haalbaar is. Het risico bestaat, dat door de enorme opgave en urgentie enerzijds en de strakke planning anderzijds het proces lamslaat. Ook willen we ervoor waken om overhaaste keuzes te maken waarvan we de consequenties niet overzien om ongewenste negatieve effecten op het watersysteem te voorkomen. Wij stellen daarom voor met alle gebiedspartijen vanuit een overkoepelende richting specifiek voor veenweiden in constructief overleg te gaan om gestaag, doelgericht en zo integraal mogelijk aan de opgaven te werken.</p>	<p>beschouwen wij nadrukkelijk ook als stand van zaken, niet als definitief programma voor de komende jaren waarop geen aanpassing meer mogelijk is.</p> <p>Er is een aantal onderwerpen waarover we nog geen definitieve knoop kunnen doorhakken. Deze blijven ook in het vervolgproces op de agenda staan.</p>
<p>Vereniging van Zuid-Hollandse Waterschappen</p>	<p><i>Verbreiding van de opgaven en de belangenafweging</i></p> <p>In diverse veengebieden bestaan al structuren om de opgaven vanuit de Klimaat Tafel te realiseren. Deze zijn bij uitstek geschikt om zich te verbreiden naar de opgaven van het NPLG. Tegelijk zit daar een risico in dat de brede afweging wellicht onvoldoende wordt gemaakt, zoals die ook van ons allen wordt gevraagd in de brief van I&W van 25 november jl. over 'Water & Bodem Sturend'.</p> <p>Bij de uitwerking zullen we aanlopen tegen tegenstrijdige belangen tussen partijen, maar ook tussen maatregelen die goed zijn voor het ene doel, maar niet bijdragen aan andere doelen. Als voorbeeld noemen we dat alle vormen van maatregelen om de bodemdaling en CO₂-uitstoot te verminderen leiden tot een extra opgave voor het watersysteem, waaronder zoetwaterbeschikbaarheid.</p> <p>[...]</p> <p>Ook zullen we aanlopen tegen vragen welke investeringen op welk moment het meest voor de hand liggen. Er ligt begrijpelijkerwijs veel nadruk op het realiseren van de CO₂-emissiereductie voor 2030 (25%), maar daarmee mogen we de hogere doelstellingen voor 2050 niet uit het oog verliezen. Mogelijk komen andere investeringskeuzes naar voren, indien meer geredeneerd vanuit opgaven op de lange termijn. Door dit soort vraagstukken uit te werken in de gebiedsprocessen doen we recht aan de verschillen in de gebieden.</p>	<p>Het is inderdaad van belang om evenwicht te houden tussen het realiseren van concrete resultaten voor specifieke doelen en oog houden voor de brede samenhang en afweging van belangen</p> <p>Zie ook paragraaf 'Duidelijkheid over vraagstelling voor resultaat 1 juli'</p>

Vereniging van Zuid-Hollandse Waterschappen	Wij voorzien daarnaast dat de gebiedsprogramma's nieuwe investeringen vragen. Aanvullende capaciteit en investeringen als gevolg van het NPLG zijn nu niet in de begrotingen van het waterschap voorzien. We gaan ervan uit dat we voor investeringen die voortkomen uit de transitie landelijk gebied aanspraak kunnen maken op het Transitiefonds NPLG. We vragen aandacht voor de invulling van een krachtige uitvoeringsorganisatie.	Zie paragraaf 'Uitvoering, borging, instrumenten en financiën' Onderwerpen als bekostiging en de uitvoeringsorganisatie blijven in het vervolgproces op de agenda staan
Vereniging van Zuid-Hollandse Waterschappen	Tot slot willen we nader met u van gedachten wisselen over de meest voor de hand liggende governance voor de vaststelling van het totale ZH-PLG (dus voor de hele provincie). Wij ondersteunen de positie van de regiegroep Vitale Veenweiden. Naast de regionale stuurgroepen zien wij toegevoegde waarde in een bestuurlijke stuurgroep met vertegenwoordiging van waterschappen op provinciaal niveau. Voor de vaststelling van het ZH-PLG is ons uitgangspunt dat de politieke afweging op één plek plaatsvindt, waar alle belangen kunnen worden gewogen. Wij zoeken naar een manier om als één overheid op te trekken, waarbij de waterschappen de watergerelateerde onderdelen onderkennen en onderschrijven. Waar nodig zorgen we voor bestuurlijke besluitvorming vanuit het waterbeheer.	Wij nemen uw suggestie mee in overweging voor de governance van het ZH-PLG
Zuidplas	de gemeente Zuidplas als trekker van het deelgebied Zuidplas en omgeving wil optreden en een actieve bijdrage wil leveren aan de totstandkoming van het deelgebiedsplan Zuidplas en omgeving	Wij lezen in deze passage een positieve grondhouding om bij het ZHPLG betrokken te zijn. Wij waarderen uw constructieve reactie
Zuidplas	de gemeente zich kan vinden in de Strategie Vitale Veenweiden, het proces en de samenwerking om te komen tot een gebiedsplan Vitale Veenweiden en een deelgebiedsplan Zuidplas en omgeving, maar dat de deadline van medio april 2023 voor de oplevering van het deelgebiedsplan zorgt voor te grote tijdsdruk om een zorgvuldig proces te doorlopen zeker op het gebied van participatie van direct betrokkenen zoals grondeigenaren en -gebruikers	Zie paragraaf 'Duidelijkheid over vraagstelling voor resultaat 1 juli'. Inmiddels werken wij aan een gebiedsprogramma voor Zuid-Holland. Daarin is de stand van zaken in de verschillende deelgebieden meegenomen. Dit gebiedsprogramma beschouwen wij nadrukkelijk ook als stand van zaken, niet als definitief

		programma voor de komende jaren waarop geen aanpassing meer mogelijk is.
Zuidplas	de gemeente Zuidplas financiering vanuit het landelijke Transitiefonds als eenmalige en daarmee unieke kans ziet voor de transformatie van delen van het landelijke gebied zoals de Groene Schakel, de Ecologische Verbindingszone en mogelijk het Restveengebied Moordrecht	Wij gaan graag met u de kansen die u ziet verder uitwerken in het gebiedsproces in het deelgebied
Zuidplas	De gemeente Zuidplas budget vraagt voor de (mogelijke) volgende fase van uitwerking van onderdelen van het deelgebiedsplan Zuidplas en Omgeving	Zie paragraaf 'Uitvoering, borging, instrumenten en financiën' en 'Positie van de landbouw'. We zijn met elkaar in gesprek over mogelijkheden voor bekostiging van maatregelen en projecten.